

Naturskyddsföreningen i Kristianstad

Årsberättelse för år 2013

Den nya våtmarken vid Adinal, nordväst om Färlöv.

Naturskyddsföreningen i Kristianstads styrelse redogör härmed för föreningens 92:e verksamhetsår:

Föreningens verksamhetsområde: Kristianstad och Bromölla kommuner

Styrelsen har bestått av följande personer:

Valda för 2013

Ordförande Christer Neideman

Kassör Agnetha Björklund

Övriga styrelseledamöter

Valda för år 2013

Barbro Ahlner

Karin Bergendal

Anna Stenberg

Susann Söderberg

Sussie Söderlundh

Mikael Ulvholt

Valda för år 2013-2014

Lars Jonsson

Virginija Kulikauskaite

Anders Sigfridsson

Revisorer

Glenn Nilsson

Bertil Troberg

Revisorssuppleanter

Sven Birkedal

Lennart Arvidsson

Valberedning

John Nordkvist (sammankallande), Arne Halling och Jan Linder

Funktioner inom styrelsen

Vice ordförande Susann Söderberg

Sekreterare Anders Sigfridsson

Postmottagare Christer Neideman

Medlemsregister Agnetha Björklund

Programkommitté: Barbro Ahlner, Karin Bergendal, Christer Neideman, Anders Sigfridsson och Sussie Söderlundh

MEDLEMSSTATISTIK

Antalet medlemmar i föreningen uppgick vid årsskiftet till 1469 dvs en ökning med en medlem. Av dessa var 880 fullbetalande, 587 familjemedlemmar och 2 ständiga medlemmar.

Agnetha Björklund

EKONOMI

Det gångna året har renderat ett överskott på 8 223,48 kronor. Föreningen har även i år erhållit anordnarbidrag från Arbetsförmedlingens ”Jobb- och Utvecklingsgaranti”. Emellertid har omkostnaderna för de två "Fas 3-anställda" varit avsevärt högre i år. Dessutom har en del utrustning köpts in, för att användas vid exkursionerna. Medlemsåterbäringen uppgick till 21 280 kronor, vilket skiljer sig obetydligt från tidigare år. Vidare har Kristianstad kommun bidragit med 4 000 kronor till föreningen.

Agnetha Björklund

STUDIECIRKLAR

Floravårdsgruppen har träffats regelbundet i studiecirkelform på Studieförbundet under den kallare årstiden och ute i fält under vegetationsperioden.

FÖREDRAG, EXKURSIONER m.m.

Alla våra programpunkter har skett i samarbete med Studieförbundet.

Föredrag om Costa Rica torsdagen 17 januari (samarrangemang med fågelklubben)

Hans Cronert berättade om en resa till det mellanamerikanska landet för en fullsatt salong på Studieförbundet. Vi fick veta mycket om landets omväxlande natur och speciellt om det artrika fågellivet. Hasses bilder var fantastiska och visade de vackra och oftast mycket färggranna arterna på nära håll. De många olika arterna av metallglänsande kolibrier imponerade liksom t ex quetzalen och tukanerna. Vi fick också se en del andra djur t ex den vildsvinlika pekarin och den färgglada pilgiftsgrodan. Costa Rica är känt som det land som satsat mest på naturvård med 26 % skyddad areal – jämfört med mindre än 5 % i Skåne.

Christer Neideman

Örndag i Tosteberga söndagen 20 januari (samarrangemang med fågelklubben)

I vackert vinterväder kunde minst 200 deltagare beskåda skärgården utanför Tosteberga och de havsörnar, som besökte utfodringen. Det var vindstilla vilket var en fördel för besökarna, men som inte lockade örnarna till någon större aktivitet. Tre till fem örnar satt oftast runt utfodringen och sammanlagt passerade kanske ett tiotal örnar under förmiddagen.

Lars Jarnemo berättade om örnmatningen, som han hållit på med sedan 1977. Christer Neideman och Nils Waldemarsson kompletterade med mera fakta om örnarna. Vid senaste örnräkningen den 5 januari sågs ca 60 havsörnar inom Kristianstads och Bromölla kommuner, varav hela 32 sågs utanför Tosteberga!

Christer Neideman

Unga havsörnar

Örnbus sönndagen 27 januari

Bussresan var ett samarrangemang med Fågelklubben och naturum Vattenriket. Bussen var fullsatt vid avfärden till Tosteberga. Vädret var nollgradig ”skånsk vinter” och tyvärr ganska dålig sikt. Vid ankomsten till Bodarna såg vi några havsörnar sitta utspridda på stenarna eller isen runt utfodringsplatsen. Christer Neideman och Evert Valfridsson berättade om örnarna och deras historia. Sammanlagt såg vi ca 10 örnar. Efter någon timme började det blåsa och sikten blev lite bättre, men å andra sedan frös vi då ännu mera. Vi kunde då värma oss med Tosteberga byalags nygrillade korv och varma kaffe. Bussturen fortsatte till Landön, som var ovanligt fågelfattig eftersom isen låg långt ut till havs. Vi kunde dock skymta några havsörnar över tallskogen i norr. På hemvägen hade vi också turen att få se en ung havsörn som flög över Vanneberga by på ganska nära håll.

Christer Neideman

Vandring vid Skräbeån söndagen 24 februari (samarrangemang med Fågelklubben)

Soligt och 20-25 deltagare i vandringen som leddes av Nils Waldemarsson. Man såg bl.a. ett par korpar, strömstare och kungsfiskare. Den finaste observationen var en utter, som kunde ses en god stund.

Årsmöte och föredrag om biodling onsdagen 13 mars

Under årsmötet konstaterades att föreningen hade 1468 medlemmar och att ekonomin var ovanligt god. Dels har det stora Gyetorpsprojektet med röjningar och inventeringar hittills givit ett överskott och dels fick föreningen mer än 12000 kr när föreningen Legevind likviderades. Sussie Söderlundh blev återinvald i styrelsen.

Efter fikapausen berättade bitillsynsman Roy Quarton om binas liv, om biodling och vilka växter som är viktigast för pollen- respektive nektarinsamlingen. Ett bisamhälle kan under sommaren bestå av en drottning, flera tusen drönare och upp till 80000 arbetsbin. Viktigaste växten för binas ”drag” under den tidiga våren är sälj som producerar mycket pollen, som är en viktig föda för larverna. Under sommaren är bland annat hallon, ljung och raps viktiga för honungsproduktionen, som biodlaren kan skatta när larvproduktionen minskar. Ett stort problem är bakteriesjukdomar som yngelröta och parasiten varroakvalster, som ofta gör att samhällena så småningom kollapsar. Bitillsynsmännen har till uppgift att kontrollera att samhällena som flyttas

till nya områden inte är smittade med sjukdomar eller kvalster.

Christer Neideman

Earth Hour lördagen 23 mars

Earth hour arrangerades tillsammans med Agenda 21 och FN-föreningen. Cirka 35 personer kom för att släcka i en timme för miljöns skull. Eventet inleddes med filmvisningen. Filmen "In Transition" berättade om små hållbara samhällen som startades av antingen enskilda personer, små grupper eller på kommunal nivå runt om i världen. Budskapet var hoppfullt: man kan spara på resurser och energi på ett roligt sätt. Detta kan till och med leda till ett positiv ekonomisk utveckling i form av tryggare samhällen, fler jobb och bidra till att folk mår bättre. Kl. 20.30 släcktes det för miljöns skull. Under den "elfria" timmen bjöds det på "rå" mat. Fyra maträtter var lagade utan varken kokning, stekning eller bakning. Anita Zieme som lagade maten var där och presenterade de intressanta maträtterna. Matstunden kompletterades med akustisk sång och musik framförd av Mathilda Ekberg. Låten "Euphoria" som Mathilda inledde sitt program med kunde beskriva njutningskänslan. Både musik och mat belyst av levande ljus förgyllde kvällen.

Efter spelningen följdes programmet av en föreläsning om lågenergilampor av kommunens energi- och klimatrådgivare Martin Holmén. Kl 21.30 tändes ljuset! En del besökare stannade lite längre och fortsatte diskutera klimatfrågor.

Man kan bara konstatera att en timme utan elbelysning kan vara en mycket mycket trevlig upplevelse!

Virginija Kulikauskaitė

Trankvällar vid Pulken (samarrangemang med Fågelklubben)

Årets transträck blev starkt försenat av den kalla senvintern och det fanns inga tranor på plats vid de första trankvällarna. I början av april kom dock tranorna och Evert Valfridsson guidade sedan tusentals transkådare vid Pulken så länge tranorna fanns kvar. Högsta antalet inräknade tranor under våren blev "bara" 2900.

Tranbuss söndagen 31 mars

Detta samarrangemang med Fågelklubben och naturum hade planerats att sammanfalla med transträckets kulmen. Tyvärr hade marsvädret fastnat i högtrycksläge med kalla ostliga vindar och snöfall i stora delar av nordeuropa. Eftersom tranorna lyste med sin frånvaro satsade exkursionsledarna Evert Valfridsson och undertecknad, Christer Neideman, på att kompensera med storkar, svanar och gäss. Vi började med att beskåda de två storkparen i Viby. Dessa stod och solade två och två i bona och ena paret passade också på att para sig framför våra kameror och kikare.

Vi fortsatte till Gärds Köpinge där en stor flock sångsvanar och gäss höll till på en åker med skörderester efter morotsskörden. Vi såg ca 100 sångsvanar och 500 sädgäss samt något tjugotal grågäss, som letade efter de nyttiga morötterna. Vid Härnestad såg vi sju storkar i närheten av det nyligen nedmonterade storkhägnet. När vi anlände till den isbelagda Pulken var det ganska tomt på fåglar, så vi beskådade den nya utställningen under tornet och njöt sedan av solen och av kaffe och grillad korv som Studieförbundet hade ordnat. Som ersättning för levande tranor besökte vi sedan tranmålaren Carl-Christian Tofte, som berättade mycket sakkunnigt om tranornas beteende och om hur trandansen egentligen går till.

Christer Neideman

Annandag påsk på Håslövs ängar måndag 1 april (samarrangemang med Fågelklubben)
Cirka tio personer deltog och Evert Valfridsson ledde vandrigen. Vädret var kyligt, men inte så blåsigt. Bl.a. sågs 16 strandkator och många lärkor.

Klädbyttardagen lördagen 13 april

Det var på kulturhuset Barbacka som evenemanget ägde rum och lockade hela 104 personer att delta i klädbyte. Lokalen var smockfullt med ivriga deltagare när det öppnades för klädbyte. Omkring 416 plagg byte sina ägare. Man kunde byta max 5 plagg till andra 5 plagg.

Omkring 10 volontärer hjälpte till under själva klädbyttardagen från bl.a. Svensk – litauiska föreningen och Röda korset. Många besökare frågade om klädbyttardagen kommer att arrangeras även nästa år vilket visar att intresset för att sådana event finns i Kristianstad. Kristianstadsbladet skrev om klädbyttardagen vilket bidrog till att fler kunde se att sådant event finns i Kristianstad.

Förutom själva klädbyte hade klädbyttardagens besökare en möjlighet att lyssna på live musik och inspireras av föreningen Myriam anordnade Redesign kursen. Dagen arrangerades tillsammans med nio andra aktörer: Agenda 21, kulturhuset Barbacka, Studieförbundet Bilda, kulturföreningen Myriam samt Kristianstads secondhandbutiker och föreningar såsom Svensk-litauiska föreningen, Röda korset och IF Näsby.

Virga Kulikauskaitė

Exkursioner till Immeln söndagen 21 april och 6 oktober

Leddes av Karin Bergendal och Anna Stenberg. (21/4 och 6/10) I april blev intrycket av reservatet annorlunda än i oktober, eftersom löven ännu inte spruckit ut. Det är obanad terräng, man kan gå antingen längs med vägen i reservatskanten eller följa vikarna i strandkanten. Grova solbelysta tallar och gamla knubbiga bokar erbjuder bohål för hackspett och underlag för ovanliga trädsvampar och insekter. På hösten besökte vi också Brotorpets naturreservat runt utflödet från Immeln – där ser man hur Skärnsåsreservatet blir om några år med rastplats och ordentlig stig. Infarten till Skärnsås är dock mer inbjudande, med öppna ännu kobetade marker längs med sjön och den stora eken vid det renoverade Norregård. Ett plus är också att man där ser en stor del av Immelns vattenyta – det är Skånes näst största insjö. Om det var dåligt väder kunde det förr ta en hel dag att ro över till andra sidan. Idag är bekymret att öar med beträdnadsförbud ändå får besök, till stor skada för djurlivet där.

Karin Bergendal

Lunchvandringar längs kanalen i centrum av Kristianstad

(25/4, 2/5, 16/5 och 29/8, 12/9) Med anknytning till stadens historia och natur på de valda avsnitten vandrade vi i sakta mak 25/4 från vattentornet längs Norreportskolans kanalsida fram till Bastion Konungen. 2/5 från Christian 4:s gymnasium till Lastageplatsen vid Helgeå. 16/5 från kanalbron vid Tredalagatan till Allögården vid Snapphanevägen. 29/8 Allögårdens park i höstskrud. 12/9 parken mellan Sommarro och Bastion Konungen.

Karin Bergendal

Nya våtmarker vid Adinal lördagen 27 april,

Samarrangemang med Fågelklubben och leddes av Evert Valfridsson.

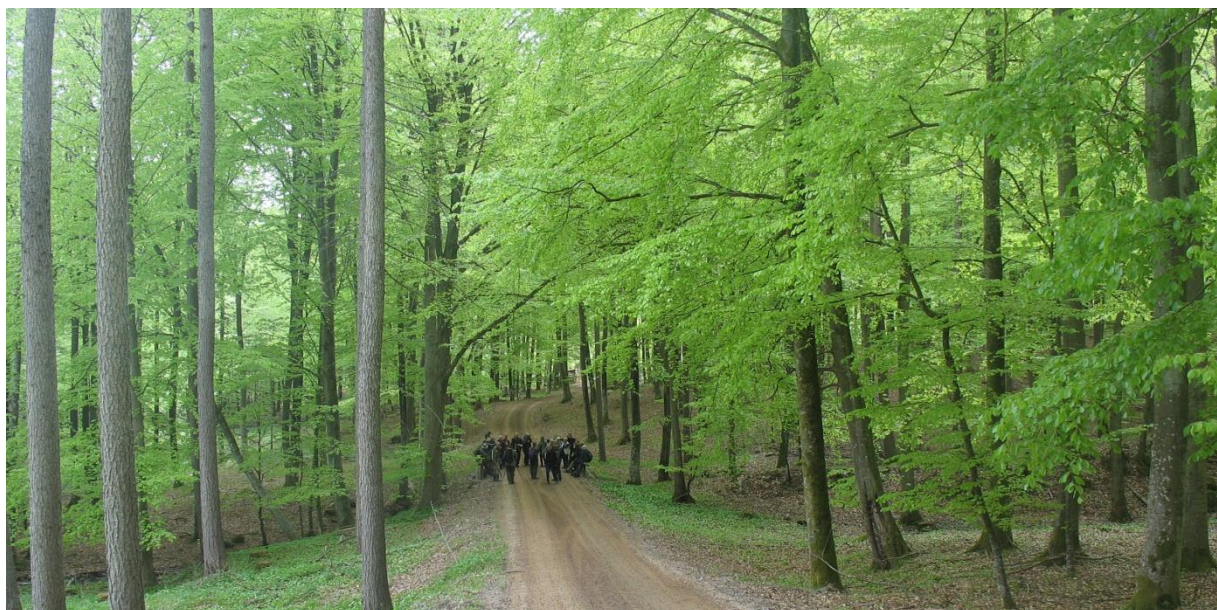
Nya våtmarker vid Stora Björkeröd lördagen 4 maj,

Samarrangemang med Fågelklubben. Leddes av Evert Valfridsson

Floravandring vid Torsebro tisdagen 7 maj,

Leddes av Anders Johansson

Våtmarksexkursion till Maltesholm lördagen 11 maj (samarrangemang med Fågelklubben)

Evert Valfridsson ledde ett fyrtiotal intresserade under en sju km lång vandring för att se några av de våtmarker som anlagts på Maltesholms marker. I den första dammen fanns gråhakedopping, knipor och mindre strandpipare. Vi kunde också njuta av fågelsången i skogen och se bland annat trädpiplärka, järnsparv och grönsångare. Men framförallt imponerade det lavinartade sträcket av vitkindade gäss som passerade över oss på väg från Nordsjön mot de ryska tundrorna. Evert räknade in ca 15000 gäss som passerade över oss ! Bokskogen nedanför slottet visade också upp sig i sin skiraste grönska.

Christer Neideman

Vandring vid Axeltorpsviken onsdagen 15 maj

Samarrangemang med Fågelklubben och leddes av Nils Waldemarsson. Cirka 30 deltagare såg bland annat skäggdopping på bo och hörde vattenrall.

Tosteberga ängar

Floravandring på Tosteberga ängar onsdagen 22 maj

Kjell-Arne Olsson ledde ett femtontal vandrare genom de överdådigt blommande ängarna. Vi började i norra delen som var översållad av gullvivor blandat med blåa backsippor och vita backsmultron. Bland alla de gula blommorna fanns också knölmörblommor och den mer oansenliga men ovanliga luddfingerörten. Efter lite letande hittade vi också ett tiotal exemplar av den sällsynta fältnockan. Närmare havet finns ett litet kalkkärr med rosafärgade majvivor. I den södra mer buskrika delen hittade vi också den tidigaste orkidén: Sankt Pers nycklar.

Christer Neideman

Ängarnas magi söndagen 2 juni

Vi träffades vid Hercules naturreservat för att titta på blommor på ängen intill. Vi var fyra vuxna och tre barn. Det började med lite dramatik eftersom vi blev jagade av kossorna i hagen (!). Vi tog oss snabbt ut ur hagen och fikade lite istället. Sedan gick vi rundan om fågeltornet och tittade på slätterängarna. Vi hittade många fina blommor och massor av trollsländor och flicksländor.

Anna Stenberg

Floravandring vid Åhus trädesområden måndagen 3 juni

Leddes av Kjell-Arne Olsson – 13 deltagare.

Naturnatt i Filkesbodatrakten onsdag 5 juni

Ledare: Ulrika Tollgren. 15-20 personer deltog. I den ljumma kvällen kom vi med Ulrika Tollgren till Snärjet vid Oppmannasjön. I bokskogen sjöng grönsångarna sin ”peng som slutar snurra”. Nere vid Rännan, som förbinder Arkelstorpsviken med resten av sjön, hörde vi göken och morkullans drag flera gånger. Då skymningen ökade körde vi upp till Swimpex stenbrott på Vångaberget. Fastän vi var tysta hörde vi bara en nattskär. Men så fort vi börjat fika på de flata skrotblocken ovanför ett annat brott, omgavs vi av två-tre nattskärrors ihärdiga spinnande. En härlig final på en lyckad naturnatt.

Karin Bergendal

Ringmärkning av storkungar i Viby lördagen 15 juni (samarrangemang med Fågelklubben)

Mer än 50 personer samlades för att se ringmärkningen av de tre storkungarna.

Vilda blommornas dag Grödby/Bromölla söndagen 16 juni

Det regnade och platsen var ändrad men trots det blev vi 10 deltagare. Vi började med att titta på bondens landskap och ett gammalt torp. I dess närhet finns en skog som är finast på våren med hålnunneört och massa sippor.

Sen tog vi oss över i nästa område med vidunderlig utsikt många gödslade och mindre gödslade betesmarker passerades. Trivialarter visades upp och en fågata. Dessutom där stor ögontröst har funnits och ängsskära finns. Matsäcken avnjöts på en höjd med stenar. Stenröjning och åkrar diskuterades. Sen gick vi ner i fuktstråket och hittade smörboll, ängsruta, ängsnycklar, brudsporre, tvåblad, kärrtistel, kåltistel diverse starar, småvänderot, äkta förgätmigej m.m. Ett bestånd med kärrknipprot hittade jag dagen innan. Rekommenderade dem att återkomma. En trevlig dag .

Barbro Ahlner

De vilda blommornas dag på Kjugekull söndagen 16 juni

Vi var fyra stycken som gick en härlig runda på Kjugekull. Regnet hängde i luften men vi klarade oss torrskodda hela förmiddagen. Vi fick se många fina arter bland annat massor av darrgräs och backnejlika. Sedan fokuserade vi på olika sorters gräs eftersom en av deltagarna

gick en kurs i floristik och ville ha hjälp med bestämning och nyckling.

Anna Stenberg

De vilda blommornas dag vid Åhus golfbana söndagen 16 juni

Trots det blåsig och ostadiga vädret med många skurar sedan morgonen samlade exkursionen ca 40 deltagare. Den leddes av Kjell-Arne Olsson, Carina Wettemark och en projektanställd på Biosfärkontoret. Första stoppet gjorde vi vid en jordvall, där Kjell-Arne visade oss taggsallat, dillsenap (stillfrö), hamnsenap och oxtunga. Efter det fick vi se busken som ger gojibär, bocktörne. . På ännu en jordvall såg vi volgasenap. Vi stannade på ett stort fält, där en del blivit plöjd för några år sedan. Marken var här både närings- och kalkfattig. Här blev vi visade borsttåtel, gul fetknopp, gråfibbla och rotfibbla. Den del som plöjts för några år sedan dominerades nu av knylhavre, vilket var tvärtemot syftet med åtgärden. Vi fortsatte vandringen och fick snart se den hotade växten sanddådra.

Efter vandringen blev det en tipspromenad med frågor om flora och fauna i området samt lite om golf. Slutligen bjöds deltagarna på grillad korv, kaffe eller te.

Anders Sigfridsson

Kärrknipproten blommade rikligt

Floravandring i Gyetorp onsdagen 3 juli

Ett trettiotal intresserade samlades för att se Gyetorpskärrets vackra högsommarflora. Christer Neideman inledde med att presentera föreningens arbete med att inventera och röja ängarna, som en förberedelse för att bilda ett nytt naturreservat. Vi vandrade en slinga genom områdets centrala delar och Kjell-Arne Olsson från Floravårdsgruppen berättade hur man känner igen de olika arterna. I rikkärret konstaterade vi att det var en ovanligt riklig blomning av flera orkidéarter. Just nu blommar Jungfru Marie nycklar, tvåblad, nattviol, honungsblomster, flugblomster och kärrknipprot. Det fanns också överblommade exemplar av ängsnycklar och brudsporre.

Efter fikat demonstrerade Olle Wennberg hur röjningsarbetet med röjsåg går till. Han och Inger Carlsson arbetar med att på olika sätt röja buskar och gynna områdets skyddsvärda flora och det är säkert det arbetet, som lett till årets rikliga blomning. När vi gick tillbaka kunde vi åter njuta av alla orkidéerna men även se andra intressanta växter t ex gräsull, krissla och svartbräken.

Christer Neideman

Floravandring vid Gropahålet tisdagen 16 juli 2013.

Inte mindre än ca 75 personer kom för att under Kjell-Arne Olssons ledning studera floran söder om Gropahålet. Vandringen utgick från parkeringen vid slutet av Kaptenens väg. Vädret var soligt, blåsigt och ganska varmt, och så hade det varit i några veckor, så det var mycket torrt i markerna. P.g.a. att vi var så många var det ibland svårt att höra och se vad Kjell-Arne ville visa, när han stannade för att visa och berätta om växter vi träffade på. Vi fick se sandnejlika, som i Sverige bara finns i Skåne. Vi såg många utblommade fältsippor och faktiskt en som fortfarande hade en blomma, vilket var märkligt. Kjell-Arne visade oss också t.ex. bockrot, backtimjan och gulmåra. Lite längre fram på torr, slät mark var det gott om mattfibbla. Vi såg också några axveronikor. I en fuktig del under tallar växte vildkaprifol. I närheten av detta hade parkslide brett ut sig på ett 10-tal kvadratmeter och trängt undan andra arter under sig, ett bra exempel på en invasiv art. Alldeles intill fick vi se ett par strättor, björnlokor och en enda älgört. Vi gick också en bit på Gropahålets strand, och där visades vi havssäv, rörsvingel och spjutskråp. Vandringen avslutades med en fikastund vid parkeringen.

Anders Sigfridsson

Trädgårdens Dag söndagen 25 augusti

En solig och lagom varm dag deltog Naturskyddsföreningen i Kristianstads Trädgårdsförenings Trädgårdens Dag. Många besökare kom till oss i parken vid Bäckaskogs slott, som en av ett fyrtiotal utställare. Flera begrundade fjärilsplanschen och ännu fler anmälde sina observationer av igelkottar – det var riksföreningens upprop. Barnen ville se gråsuggorna och mossan i mikroskop, och en hel del vuxna svarade på Eko-Quizen om ekologisk mathållning. Två nya medlemmar fick vi.

Karin Bergendal

Bondens egen marknad lördagen 7 september

Naturskyddsföreningens i Kristianstads Handla miljövänligt-medlemmar var på plats och berättade om vilka 5 produkter som man ska absolut byta till ekologisk och mycket mer om den ekologiska matens fördelar. Bordet delade vi tillsammans med Agenda 21 vars budskap var matsvinn dvs. de stora mängder mat som en svensk slänger. Vårt informationsbord fick uppmärksamhet. Folk flockades hela tiden: vissa ville diskutera, andra tog broschyrer med klimatsmarta recept eller andra broschyrer som handlade om ekologisk mat. De flesta ville naturligtvis smaka en bit ekologisk äppelkaka som Naturskyddsföreningen i Kristianstad tillsammans med Studieförbundet bjöd på. Äppelkakan tog slut och var mycket omtyckt.

Virga Kulikauskaite

Vandring i Tivoliparken lördagen 7 september

Vandringen leddes av stadsträdgårdsmästare Daniel Ottoson och insektsexperten Gunnar Isacsson från skogsstyrelsen. Ca 40 personer deltog.

Föredrag av Anders Wijkman lördagen 7 september

Föredraget ingick i Bokfestivalen och anordnades av FN-föreningen, Agenda 21, ABF och Naturskyddsföreningen i Konserthusets stora sal. Ett hundratal åhörare lyssnade på Anders Wijkman, som talade om sina två senaste böcker ”Den stora förnekelsen” och ”Bankrupting Nature”. Båda böckerna är skrivna till sammans med Johan Rockström, professor i miljövetenskap vid Stockholms universitet. Författarna pekar på gapet mellan den konventionella ekonomin och naturens och jordklotets förutsättningar. Konventionell tillväxt är ej hållbar i längden. Vi har redan överskridit vad flera av planetens gränser tål.

Tyvärr kan man säga att de som förnekar problemen har vunnit politiken, även om de inte har vunnit debatten. Anders pekade dock på att det finns alternativa lösningar och att vi måste fokusera på hållbarhet och ändra ekonomins ramverk, så att de styr i rätt riktning.

Christer Neideman

Geologisk stadsvandring

Geologins dag lördagen 14 september

Claes Bergman från Högskolan Kristianstad ledde en geologisk stadsvandring i Kristianstads stadskärna för att visa bergarter och mineral som ingår i utvalda byggnader. I vandringen deltog ca 30 personer, bland dem förre stadsarkitekten Sune Friström som bidrog med intressanta upplysningar om byggnaderna och deras historia. Vandringen startade utanför Trefaldighetskyrkans huvudingång, och vi började med att gå in i kyrkan för att titta på materialet i altare, pelare m.m. Sedan besåg vi kyrkans utsida med bl.a. de gravstenar av kalksten som tidigare legat på kyrkans golv, men nu var uppsatta på utsidan. Mot slutet av vandringen gick vi på Västra Vallgatan, som man kanske sällan går på. Där var märkligt nog en ganska livlig biltrafik, men det hade kanske med ombyggnaden av gatorna att göra. Vandringen avslutades i korsningen av Nya och Västra Boulevarden, där vi närmare studerade det stora huset i sydost, som till en början var sparbankshus och som är byggt av gotländsk kalksten med många fossiler från forntida havsbottnar.

Anders Sigfridsson

Svampexkursion söndagen 22 september

Det var ca 30 personer som var intresserade av att lära sig lite mer om svamp under ledning av Erik Heijbel. Efter samling vid naturums parkering fördelade vi oss i bilarna och körde till första stoppet vid Framnäsvägen utanför Gärds Köpinge. Erik skickade ut oss för att plocka svamp som vi ville lära oss lite mer om och kanske kunna bestämma. Ett tips vara att leta efter olika soppar som var ganska talrika på platsen. Vid fikan gick Erik igenom våra fynd. Därefter körde vi vidare till Degeberga hembygdspark där vi återigen skickades ut för att leta svamp. Vid återsamlingen lades alla fynden ut och Erik bestämde dem. Totalt hittades över 70 olika

svamparter, bl.a. den mycket sällsynta fjällsoppen (*Strobilomyces strobilaceus*).

Mikael Ulvholt

Miljövänliga veckan 30 september- 6 oktober

Temat var: "100% ekologiskt är möjligt!" Flera butiker t.ex. Willys, Liedl och Domus inspekterades. Affischer om Miljövänliga veckan sattes upp.

Stängsling på gammalt sätt i Hörjel lördagen 5 oktober

Thomas Ekström och jag var på Hörjel och rev stängsel, bar slanor, slog ner lindpinnar och flätade stängsel. Ingen mer anslöt vid naturum. Vädret var underbart och korna hade betat fint i stubbskottsängen. Det var nya informationsskyltar uppsatta på flertal ställen. Totalt var vi 10 stycken som hjälpte till.

Barbro Ahlner

Höstfåglar på Håslövs ängar söndagen 13 oktober (samarrangemang med Fågelklubben)

Leddes av Evert Valfridsson

Filmbionalen 25 -27 oktober

Föreningen var medarrangör till några av de filmer som visades på bionalen:

Fredagen den 25 visades "In transition 2.0" som handlar om hur vi på olika sätt kan ställa om samhället i hållbar riktning.

Lördagen den 26 visades dels Mikael Kristerssons fina filmer "Starens inre liv" och "Falkens öga" dels filmen "Inte bara honung" som handlar om att miljontals bin världen över dör utan att vi vet orsaken.

Söndagen den 27 visades Patrik Olofssons tre filmer "Vingar över Vattenriket", "Med kärnhökarna till Afrika" och "Kroknäbbarnas tid". Anmärkningsvärt är att den sista filmen köpts in av SVT, men ännu ej visats i TV. Vi fick alltså egentligen vara med på en filmpremiär!

Lyktvandring på Ekenabben Alla helgons dag lördagen 2 november

Ett glatt och förväntansfullt gäng vandrade ut med lyktor i mörkret i Ekenabbens sumpskog tillsammans med Elisabeth Ekstam i lördags när Naturskyddsföreningen och Regionmuseet bjöd in till lyktvandring och brasmys. Vindens sus, knakande grenar och olika (uppspelade) fågelljud hördes i mörkret och Elisabeth berättade inlevelsefullt om olika spännande varelser som människor aktade sig för och var noga med att hålla sig väl med förr i tiden. Skogsrå som lockar män i fördärvet, troll som tar små barn och lyktgubbar som inte funnit ro i döden var några av de väsen som sällskapet fick bekanta sig med under vandringen. De lärde sig också hur man motar bort maran, som kan hålla dig vaken och få dig att snurra rastlöst i sängen på natten och att hålla sig väl med goanissen, som vill ha en stor klick smör i gröten vid jul. De som vill stannade kvar efter vandringen och fikade och grillade vid en mysig brasa i mörkret. Stort tack till alla som kom och till Elisabeth Ekstam från Regionmuseet för berättelserna!

Sussie Söderlundh

Gåsföredrag och gåsbuss på mårtensafteon söndagen 10 november

Denna "gåsdag" var ett samarrangemang mellan Vattenriket, Fågelklubben och Naturskyddsföreningen. Hans Cronert berättade först om gässen i Vattenriket. Antalet rastande gäss har ökat och några arter har också börjat häcka i våra trakter. Grågåsen häckade första gången (i modern tid) år 1978 och har sedan ökat till flera hundra par i våra näringsrika slättsjöar. Vitkindade gåsen är från början arktisk men började i slutet av 1900-talet häcka längs

vår kust. Kanadagåsen är inplanterad och trivs i de näringsfattiga skogsjöarna. Sädgåsen och bläsgåsen rastar hos oss på flyttningen och kan övervintra under milda vintrar. Prutgåsen flyttar oftast bara förbi, men kan ibland rasta och beta bandtång längs kusten.

Hasse berättade också om arbetet i Gåsförvaltningsgruppen, som samordnar insatserna för att minska gässens skador på de odlade grödorna. Detta har lyckats bra, bl a genom att Göran Frisk arbetat som "gåsa-skrämmare" och hjälpt lantbrukarna med goda råd och material för att skrämja bort gässen från de värdefulla grödorna.

Vitkindade gäss

På eftermiddagen avgick gåsbussen under ledning av Christer Neideman och Evert Valfridsson. Vid Hovby såg vi en tusenhövdad flock av grågäss och vitkindade gäss som åt av resterna på ett skördat sockerbetsfält. I flocken upptäcktes också en stripgås- en i våra trakter mycket sällsynt asiatisk gåsart. Nästa gåsflock sågs vid Yngsjö och här fanns ganska många bläsgäss även om grågäss och framförallt vitkindade gäss var vanligast. Vid Furuboda var det fortfarande mest vitkindade gäss men här tillkom även sädgåsen – den art som förr i tiden var den absolut vanligaste "vildgåsen" i Skåne.

Vid Pulken mötte gåsaskrämmaren Göran Frisk upp och visade sina hjälpmedel för att skrämja bort gässen: gasolkanon, drakar med rovfågelform, uppblåsbar hulk, arga bollar mm. Vi fick även smaka på en läckerhet: varmrökt gåsbröst från Görans nya viltslakteri.

Christer Neideman

Föredrag om Torhamns udde och ringmärkning onsdagen 13 november

Samarrangemang med Fågelklubben. Anders Loell berättade om fågelsträcket och ringmärkningsverksamheten vid Torhamns udde.

Annandagjulvandring på Linnérundan torsdagen 26 december

Vädret var mildt och vindstilla när ett fyrtiotal vandrare samlades vid naturum. Redan här räknades ett tiotal fågelarter in av ledarna, Christer Neideman, naturskyddsföreningen, samt Evert Valfridsson från fågelklubben. Vi vandrade först över Härlövs ängar mot tegelgravarna vid

Härlövsborg. Längs vägen hittades de första blommande växterna t ex renfana och vitplister, och i alarna runt de gamla tegelbruksdammarna fanns ett hundratal grönsiskor och dessutom domherrar och stjärtnesar. Vid Lillö kungsgård hittade vi de första pyttorna = tusenskönorna och här fanns också ett tiotal turkdovor och ett trettiotal sidensvansar.

Vi fikade vid Lillöborgen och återvände sedan över Isterån. Här blommade korsört i vägkanten och i översvämningen simmade ett fyrtiotal bläsänder tillsammans med grågäss och kanadagäss. Tillbaka vid badhuset utökades listan över blommande växter med rölleka, lomme och våtarv. Och när vi gick över naturumbron landade en flock kanadagäss i ån. När vi tittade närmare på dem visade det sig att där fanns ett blandpar med kanadagås och grågås som föräldrar och tre ungar som var mitt emellan även om de mest såg ut som kanadagäss. Sammanlagt kunde vi räkna in 35 fågelarter och 9 blommande växter, vilket är mer än genomsnittet och ett tydligt tecken på att vintern varit mild.

Christer Neideman

NATURVÅRD

Gytorpsprojektet

Det fyraåriga ”Lokala Naturvårdsprojektet” som föreningen driver tillsammans med Kristianstad kommun fortsatte och gick in på sitt tredje år.

Olle Wennberg och Inger Carlsson har varit anställda genom Arbetsförmedlingens jobb- och utvecklingsgaranti och arbetat med röjning, stängsling mm fram till slutet av november.

Blomningen i kärret var mycket vacker även om sommaren var ovanligt torr.

Studenter från Högskolan Kristianstad gjorde en provyteinventering av försommarfloran.

Projektet uppmärksammades också i ett reportage i Radio Kristianstad den 16 juli.

Kristianstads Vattenrike

Föreningen har varit representerad i samrådsgruppen för naturvård i Biosfärområdet Kristianstads Vattenrike genom Christer Neideman och Agnetha Björklund. Många av våra aktiviteter har arrangerats tillsammans med naturum Vattenriket.

Grundvattenråd för Kristianstadsslätten

Föreningen har varit representerad i rådet genom Susann Söderberg.

Vattenråd för Helgeån

Föreningen har varit representerad i rådet genom Agnetha Björklund.

Vattenråd för Skräbeån, Ivösjökommittén och Immelngruppen

Föreningen har varit representerad i vattenrådet genom Barbro Ahlner och i kommittén genom Christer Neideman. En arbetsgrupp för Immeln har bildats där föreningen är representerad genom Ulrika Tollgren.

Österlens Vattenråd

Virginija Kulikauskaite har representerat föreningen i Vattenrådet.

Länstyrelsens grupp för förvaltning av gäss och tranor på Kristianstadsslätten

Skördeskador har förebyggts genom att Göran Frisk varit ”skrämselkonsulent”. Man har också haft ”gåsåkrar” för att locka gåslockarna från värdefulla grödor. För att minska tranornas skada på jordbruket under vårflyttningen ordnades även detta år en väl fungerande ”tranåker” vid Pulken. Föreningen har varit representerad i gruppen genom Christer Neideman.

Storkprojektet

Två par häckade vid Viby och fick tre flygga ungar. Ytterligare en stork som övervintrat i Viby byggde sedan bo på tandvårdshuset i Kristianstad. I Härnestad häckade tre par som fick sju flygga ungar. Hägnet i Härnestad togs ner under vårvintern och återuppstod under senhösten som ett nytt utsläppshägn i Hovby.

Utfodring av övervintrande örnar

En örnåtel har funnits vid Tosteberga under vintern. Utfodringen med strupar och lungor från Scan har skett två gånger i veckan från december till början av mars. Lars Jarnemo med familj skötte örnmatningen. Dessutom har Evert Valfridsson lagt ut örnmat på Isternäset några gånger.

Flyttning av duvhökar

Föreningen har medverkat vid ringmärkning och flyttning av duvhökar, som fångats i samband med fasanuppfödning. Antalet ringmärkta duvhökar under år 2013 var 61 stycken, vilket är något mindre än vanligt. Duvhökarna har flyttats av Greger Flyckt (Trolle-Ljungby) respektive Christer Neideman (Västerslöv och Sinclairsholm).

Christer Neideman

INTERNET

Hemsidan

Uppdateringen av hemsidan under året har huvudsakligen gjorts av Barbro Ahlner och Christer Neideman. Riksföreningen har bestämt att den nuvarande hemsidans server (Epi-server) skall stängas i januari 2014. Under hösten har därför Christer Neideman byggt upp en ny hemsida i Wordpress: <http://kristianstad.naturskyddsforeningen.se/>

Ny art på Sländan: Bronsibis , Långebro 19 nov 2013

Sländan

Databasen med foton av växter och djur har uppdaterats och innehåller nu foton av ca 1220 arter varav ca 800 växter och 300 fåglar.

SAMRÅD; REMISSER MM

Styrelsen har haft en remissgrupp bestående av Christer Neideman, Barbro Ahlner, Agnetha Björklund, Lars Jonsson, och Anders Sigfridsson. Föreningen har bland annat avstyrkt planerna på att bygga ett nytt stormarknadsområde i Hammar och byggandet av ytterligare fritidshus vid Stora Ekens väg i Yngsjö. Föreningen har också yttrat sig om flera andra detaljplaner i Kristianstad och Bromölla kommuner.

STYRELSEMÖTEN

Styrelsen har sammanträtt den 23 januari, 21 februari, 18 mars (konstituerande möte), 24 april, 29 maj, 19 augusti, 8 oktober och 19 november.

För styrelsen

Kristianstad den 1 mars 2014

Christer Neideman

Anders Sigfridsson

Ordförande

Sekreterare

Ett vackert åkerogräs: Riddarsporre vid Lyngsjö

Foton: Christer Neideman